

GRADSKA BIBLIOTEKA
ULIČNA 101
ŠIBENIK
ODSJEK

RASKOVANI

IZLAZI SVAKI ČETVRTAK, 11 JUTRA.
PREDPLATA: TROMJESEČNO DINARA 13, GODIŠNJE DINARA 52. OGLASI PO CIENIKU.
UREDNIŠTVO I UPRAVA KUĆA Br. 543 - VODICE.
RUKOPISI SE NEVRAĆAJU.

POJEDINI BROJ: DINAR

VLASNIK, DIREKTOR ODGOVORNI UREDNIK:
PAVAO ROCA

TISAK: PUČKE TISKARE - ŠIBENIK.

Naši narodni svetitelji: Matej Gubec, Dr. Eugen Kvaternik.

Nakon zlosretnog ugovora na Cetin-gradu. Niemac poplavi zemlju Hrvatsku: iskvari sve što se dalo iskvariti, ubatali sve što se dalo ubataliti; kra sve što se nezaštićeno dalo pokrasti; oskrvnu ve i što se ne dalo oskrvnuti. I diže se drugom povicom XVI vicka zemljoradnik *Matej Gubec*. Ukupi oko sebe bližnju braću Slovence pa za staru pravdu — udri po gospodi i velmožam. Pokvarena gospoda a još pokvareniji velmože podu- piše oglodjanu sirotinju, skupiše vojsku; potu-

koše, uhvatiše Mateja Gubca; s njim na usijane tronoge i okruniše ga — zažarenom gvozdеноm krunom. Ovakovom smrcu svrši žiće svoje zemljoradnički svetitelj *Matej Gubec*. Niemcu dodje u pomoć Magjar i oba skupa složno: kradi, robi, guli, oskrvnjuj po čitavoj Hrvatskoj. I našao se muž Dr. Eugen Kvaternik koji otrag 50 godina podiže otpor u Bročancu protiv zvjerskog nasilja Niemaca i Magjara; doglavniči mu: Bach, Rakijaš, Vrdoljak, Čuić, Fabijani; onda: Ugarković,

Soša, Milanović, Štrgar, Milošević, Došen, Čoić, Tepavac. Neznanstvo i glupost domaćih sinova vodjena vulošću Habsburgovaca namami *Kvaternika* dneva 11 oktobra 1871 pod Rakovicu gdje izgubi sa Rakijašem i Bachom svoje glave; ranjeni Čuić zakloni se u Srbiji.

Ovaj naš svetitelj *Kvaternik* sa svojim apoštolom Bachom preneseni su ovih dana u Zagreb zaslugom «Hrvatskog Zmaja».

Slava prahu *Gubca* i *Kvaternika!*

Nepravедna izmjena novca u Šibeniku.

Razglaba: Miho Jerinić.

Čoravi nazori Ministarskog Savjeta.

Svaki čovjek, koji izriče mnijenje u jednom pitanju na temelju krivih, neistinitih, izopačenih remisa ili podataka, ima svetu dužnost, kada mu se dokaže neispravnost i netemeljitost njegova suda, dluke, da isti ih zabaci ili promijeni.

To nepobitno pravilo zdrava razuma vrijedi a nas proste umrle ljude i mi ga se u našem rivatnom životu tačno držimo. Ali ono nema amo da vrijedi za nas umrle, ono ima da vrijedi najvećoj mjeri za naše državnike, a u ovom učaju za naš Ministarski Savjet.

U pitanju izmjene čistih kruna u Šibeniku gleda, da Min. Savjet nije bio na čistu, kada je onio riješenje nepovoljno po ovaj narod, a da je lin. Savjet donio ovakovo neopravdano riješenje, omu — mi, kojima su poznate razne intrigve roti šibenskom narodu — nije kriv Min. Savjet.

Mi nećemo sa oči zaslijepljujućom svijetljkom merikanskih detektiva istraživati krivice ove šibenskog narodu, u pitanju promjene novca, nane- me nepravde, nego ćemo sine irae et studio u ratkim potezima pera izložiti Min. Savjetu i re- perspektivu zvaničnih i poluzvaničnih izvješćaja, u temelju kojih je Min. Savjet stvorio onaj po- aš zarod nepovoljni razmjer izmjene u relaciji od 16 za svote od preko 100 hiljada čistih kruna.

Barkanovićeva sjekira u Šibeniku.

Još smo bili svi opojeni veseljem i radošću o- vlasku naše narodne vojske i vlade u Krešimirov- ad; još sino puni veselja prolazili ispod slavo- ka «Bračo Napokon!» na komu se već osušilo- ke od javora i mirte; još nijesmo za pravu ni- erovali da smo se oslobodili teškog jarma pod- njim sino stenjali nepune tri godine — a jedno- će puče glas, kao iz vedra neba munja, da je- naš grad prispio neki gospodin iz Splita — sa- kirov u ruci.

Ko je taj čovo i što traži od nas? Čemu- ekova sjekira, kada smo mi na poljani Kralja- tra 1. na tacunu predali naša srca našoj na- šloj braći?

Zao glas o toj nevidljivoj sjekiri širio se je od usta do usta, a mi smo, kašnje saznali, da je podpredsjednik komisije za izmjenu novca *Barkanović* taj čovjek, pa smo se u čudu pitali je li bilo umjesno, da nam ta njegova sjekira pomučuje veselje i unutarnje uživanje onih dana.

Izgleda da je taj *Barkanović* odviše površno prosudjivao ondašnji položaj našeg naroda u Šibeniku, jer se inače nemože tumačiti činjenicu, da se je nakon glasila o njegovoj sjekiri pronio kroz grad i drugi glas, po kojemu bi bio iz Splita donio sa sobom popis Šibenskih švercera — njih oko 200 na broju.

Ako je pak istina, da se je on izrazio, da bi se ovo 200 švercera imalo objesiti, onda je požaliti, da je vlada poslala ovamo k nama jednog takvog njenog neopreznog povjerenika, jednog brbljavca i jednog neozbiljnog činovnika.

Naš položaj u Šibeniku je veoma delikatan i svaka netaktična riječ jednog vladina povjerenika može više da škodi našem općem probitku nego li najbolji govor kojekakvih agenata.

Narod je predao komisiji čiste krune na Bo- žiju Pravdu; puna uvjerenja, da je čiste savjesti i da je pošteno zaslužio i prištedio predate svote, a nakon predaje novaca ostao je *Barkanović* raz- kolačenih očiju i sakrio svoju sjekiru, jamačno žalceći da se je nakon svoga dolaska u Šibeniku o- nako lakoumno izjavio o našem građanstvu.

800 Milijuna čistih kruna.

Kakove su krive i neistinite informacije imali članovi komisije o nama — najbolje proizlazi iz ove dvije činjenice. Komisija je računala da će u Šibeniku naći oko 800 Milij. čistih kruna. U tu je svrhu bila donijela sa sobom — tako se go- vorilo — 200 Milij. za izmjenu.

A koliko je našla čistih kruna? Prama onomu, što se čuje od članova same komisije u Šibeniku je bilo predano na izmjenu 169 Mil. dakle niti jedna četvrtina od onoga što je komisija očekivala. Tim su bili poremećeni računni članovi komisije *Barkanoviću* i on se je na svoje oči uvjerio, da su

informacije njegovih doušnika bile neispravne, himbene i — govorimo oblo — lažne.

Na žalost *Barkanović* nije imao toliko mo- ralne snage u sebi, da požali one krive nazore o našem Šibeniku.

Nepravедna relacija 1:6.

Odbivši ono zapljenjenih 13.7 Milijuna ostatak će se zamjeniti u relaciji 1:4 do 100 hiljada, dok će oni, koji posjeduju preko 100 hiljada dobiti za svako 600 kruna 100 Dinara. Nama nije poznata ukupna cifra ovog potonjeg iznosa, ali u stvari ne odlučuje ona, već motivacija Min. Savj. kad veli, da se radi o bogatim ljudima, koji su trgo- vali i dobili znatne svote, pak njima ovom rela- cijom nije učinjeno krivo».

Čovjek koji je pomnjivo pratio rad naših tr- govaca u Šibeniku snobiva se slušajući ovakovo opravdanje i pita sam sebe, ma je li moguće, da u našem Min. Savjetu ne sjedi ni jedan član istoga, koji bi barem površno poznavao trgovačke i go- spodarske prilike u našem gradu.

Ovom motivacijom Min. Savjet nehotice pri- znaje sve one neistinite podvale, koje su Mu od po- dredjenih podastare i opet nehotice upada u jednu krupnu pogriješku, kojom i sam baca ružno svijetlo na naš grad. Kao što nemožemo dozvoliti da nas ruže kojekakvi neozbiljni vladini povjerenici, isto tako nije nam moguće prignuti glavu pred ovom tvrdnjom Min. Savjeta — jer i ona je nepromis- ljeno izrečena. Suum cuique — pa i Min. Savjetu njegovu, a On nam ne će zamjeriti jer Mu peli- vamo istinu na obranu časti ovog poštenog trgo- vačkog grada.

Pod plaštem patriotizma.

Min. Savjet neka nam dozvoli da Mu crno na bijelo predočimo ono, što Mu *Barkanović* i drugi ni jesu predočili. Ni vragu pa ni *Barka- noviću* nije palo na pamet ono što su smislili neki «patriote» iz neokupirane Dalmacije. Stvar je po- znata i vladi i finacijalnoj Delegaciji u Splitu, da narod između Splita-Sinjaja-Omiša-Imotskog i Metkovića svojedobno nije donio na izmjenu cijelu

svotu markiranih i čistih kruna. Tamo se je vodila formalna trgovina sa nezigovanim krunama. Za 5 do 10 hiljada dinara moglo se je dobiti na laku ruku do Milijun čistih kruna. Nije ovo pretjerano!

Pametni patrioti upotrebili su prigodu našeg narodnog veselja i dodjše k nama da se s nama vesele, ali sa sobom doneseše oni i čistih kruna. Te kruna nijesu oni prikazali na promjenu! Ne! Nijesu bili oni ljudi! Oni nakupovaše robe, a čiste kruna ostaviše našim trgovcima na lakat!

Na ovu lukavost nije onda mislila ni pograđna policijsko-financijska straža, ni Delegat financija u Splitu, pa ni sam Barkanović! Patrioti su promijenili kruna u Šibeniku za dobru robu, za koje danas imaju da odgovaraju naši trgovci.

A koliko je čistih kruna uneseno iz prve zone, kada je tamo narod bio uprepan, da će mu se za 20 kruna davati samo jedan dinar? Seljaci su iz drniške i kninske občine lećeli amo na buljuku i kupovali su svakovrstnu robu kod naših trgovaca.

Mi znamo, da je za vrijeme okupacije k nama dolazio kupovaoca iz Bosne, Srbije, Vojvodine, Dalmacije i ti su iz početka donášali amo markirane kruna. A kada su amo morali na istim gubiti 20—30% da dobiju čistih kruna, onda su kašnje sami donášali čistih kruna i mi saznasmo onom zgodom, da su se u Mostaru, Sarajevu, Splitu itd. otvorili noži kemički laboratoriji isključivo za čišćenje žigosanih kruna. Koliko su milijuna unijeli ovi kupci u Šibenik? Zar ova okolnost nije poznata Delegaciji financija u Splitu? Koliko je tih kemičkih laboratorija bilo otkriveno i jesu li njihove gazde bili kažnjeni?

Dalje. Je li istina ili nije, da je u Splitu bilo zapljeno čistih kruna, koje su kašnje bile slobodno propuštene od same naše vlade i to na intervenciju naših političara? Ako je to istina, čemu danas dotične osobe, a ne onda pri zapljeni, uznemirivati radi par hiljada kruna?

Je li istina ili nije, da je postajala jedna naredba, usljed koje se je iz naše Države moglo prenositi u okupirano zemljište čiste kruna? Ako nije postojala ta naredba, kod nas se je ipak tvrdilo da jest.

Ne duljimo o načinu, kako su se amo uvadjale čiste kruna, radje svrnimo pogled na ono neosnovano mnijenje Min. Savjeta, da nam sa relacijom od 1:6 nije krivo učinjeno.

Aktiv i pasiv našeg džepa.

Da je naš Ministar financija od svojih podređenih činovnika, koji su mu podnijeli izvještaj o našem aktivu potražio bio, da mu istodobno poduđu izvješće i o našem pasivu, uvjeren sam, da bi odluka Min. Savjeta u pitanju promjene kruna bila drugčije glasila. Niti bismo čuli i jedne riječi

o zamjeni 1:6, niti bi kod nas bilo govora o zapljeni novca tobožnjih švercera.

Po svemu sudeći izgleda da su svi mjerodavni krugovi zahoravili uprav na naš pasiv.

Prije dolaska naših vlasti u Šibenik naš je dug iznašao oko 6 mil. lira. Ne računam liri kurs 20 nego samih 15, to je 90 mil. čistih kruna.

Dalje smo imali na strani pasiva oko 10 mil. dinara. Kurs mu je bio 10 kruna, to je 100 mil. kruna. Osim liri i dinara imali smo za jedno 35 mil. duga kruna. Ukupno 225 mil. kruna. Odbijemo li ono 169 mil. koji su prikazani na zamjenu, to mi imademo deficit od 56 mil. čistih kruna.

I kada Min. Savjet odredi, da se cijelokupna prikazana svota izplati u razmjeru 1:1 i onda se Šibenik ne će moć riješiti toga ogromnoga pasiva. Taj pasiv ne predstavljaju mali posjednici nego uz seljaka uprav trgovački svijet. A da će Min. Savjet doći našem narodu u susret i prije izpražnjenja treće još okupirane zone, o tom nemože biti dvojbe, jer sve kada bi se u trećoj zoni našlo neznam koliko svota viša od one proporcionalne, to se nebi snijelo nas amo kazniti radi tuđih grijeha.

Apel na Minist. Savjet.

Zamjena čistih kruna podigla je u Šibeniku nepotrebnu prašinu i bez ikakve nužde uzrujala mnoge naše sugrađane, koji su krvavo stekli i pristidili koju hiljadu kruna. Relacijom 1:6 ili zapljenom od ono 13:7 mil. kruna naša se državna blagajna nebi okoristila. Kakovo je pak raspoloženje proizvela sva ova nepomišljena hajka kod našeg privrednog svijeta, o tomu mogu naše vlasti tačno obavijestiti Min. Savjet. Od Min. Savjeta niko ne traži protekcije. Imali državna vlast najmanjeg razloga da postupa proti x ili y u Šibeniku, neka postupa, ona će tim postupkom razčistiti mutni horizont nad Šibenikom. Ustanovit će se, ko je pošten a ko je nepošten. Ali Min. Savjet se ne smije obazirati na prostu sumnjičenja i to On i ne će, pak ni upriremo oči u Njegovo pravedno riješenje ovog za naš grad pitanja trgovačke časti i solidnosti.

Pravorjek našeg Min. Savjeta ima da začepi zvalo svim onima poduklimna hijenama, koje su i tajno i javno rovarili proti Šibeniku i diljem naše domovine širili najodurnije glasove o trgovačkom poslovanju naših domaćih ljudi, kojima veliki dio pučanstva ovog grada i okolice ima da zahvali, da za vrijeme rata, kao što i od zaključka Rapuskog Ugovora pa do dolaska naše vojske, nije skapavao od glada — uza sve pune džepove čistih kruna.

I da je kod nas više uvjerdjivosti a manje zloće mnogi od tih ljudi zaslužili su koliko nam, toliko priznanje i samog Min. Savjeta — a ne Barkanovićevu sjekiru!

U Min. Savjetu sjede ljudi — koji nemaju nikakva razloga da ubijaju ugled našeg trgovačkog svijeta — i mi svi očekujemo Njegov pravorjek mirne duše i čiste savjesti, uvjereni da će On, spoznavši naš pasiv, baciti ad acta svu krpu krivih izvješćaja o našim trgovcima, jer se jedino na taj način može pružiti moralna zadovoljština onima, koje se je u javnostima blatilo, a oni nas njihovom trgovačkom spremnosti spasilu od glada.

Trgovački glasnik.

Porez na poslovni obrt. Prvim ovog mjeseca uveden je porez na poslovni obrt. Prama toj uredbi svi oni, koji posjeduju obrtni list, dužni su da dnevno bilježe svoj prihod. Svako tri mjeseca doći će u njegovu radnju jedan činovnik poreznog ureda i zabilježiti će iznos, koji je obrtnik utjerao kroz prošla tri mjeseca i prama tomu iznosu, udariti će mu porezna vlast dotični porez. To je sve dobro i lijepo, ali je zanimivo znati, kako će voditi te nove knjige svi oni naši obrtnici, koji ili ne znadu pisati ili do sada nijesu vodili nikakvih knjiga. Mi smo mnijenja, da ova vrsta porezu, za koju nemamo tačnih podataka da li dobro uspijeva u Francuskoj i Čehoslovačkoj, nije provediva kod nas, pa držimo uputnim, da se zanimani naši obrtnički krugovi pridruže prosjedju ostalih gradova, da ministarstvo financije opozove ovu neumjesnu Uredbu i da ju zamjeni podnesnijom i praktičnijom — jer Uredbu u sudašnoj formi izluže obrtnike volji i zlovolji poreznih činovnika.

Žale za egipatskim loncima.

Naš kolega Vinko Kišić u sudašnje „Novo Doba“ ostaje nepopravljiva Austrijska bekrija „Narodnog Lista.“ Osvrćući se na „Rakovačku bunu“ na objelnicu 50 godišnjice, kad *Kvaternik* zapečuti svojom krvlju i glavom željkovanu slobodu hrvatskog naroda tlačenu od viekova po Njemcima. Magjarima — reflektira:

„Kvaternik svojom neuspjelim bunom, koja je bila više plod njegove mistične romantične npravi nego li ozbiljnog prosudjivanja situacije, urodila je ondu zlim plodom po sve Slavene u monarhiji. Bilo je to u činu kod je dvor povjerio Hohenwartu zadaću da sastavi vladu koja bi kušala da postepenim uvadjanjem federalizma zadovolji Slavene u monarhiji. Njemcima i Magjarima došla je rakovačka buna kao naručena, ovi su je znali tako da iskoriste, da je cio plan pao u vodu. Franjo Josip onda je rekao: „Neolajni Česi i Hrvati pokazali su ovim što oni hoće preko Hohenwarta“.

Ovaka šta mogu napisati samo politički propale duše; duše kojima je — trbuš; želudac do-

movina. Ovo se zove poput Izraeličana žaliti za *Egipatskim loncima*; zove se pljunuti na prošlost sadašnjost i budućnost Hrvatskog plemena; zove se: da svi narodi Evrope, pa i naša plemenska braća Srbi imadu pravo, što zazuiru od nas Hrvatu — jer Hrvat robska, servilna pasmina; pasmina slugana i roblja. A ipak Hrvati ovakvih priekora, podvala ne zasluzuju; u svjetskom ratu sa svojim, i ako skromnim žrtvama, pokazahu ono što neumrlu Kvaternik 11 oktobru 1871, uz ostale sumučenike, započeti svojom krvlju i glavom.

O gradnji splitske luke.

(Pis. Cibi Jugoslavcu)

Split ima tri luke sjevernu, zapadnu i južnu.

Odvajna pratim pisanje onih novina, koje se bave pitanjem luke potrebite našoj Jugoslaviji. Najviše o tom pišu splitske novine „Novo Doba“ 8 listop. nosi i nacrt tih ovih luka u Splitu, što ga inž. Senjanović izradi.

Krasan nacrt! Služi na čast g. Senjanoviću koliko radi brige oko rodnog mjesta, toliko radi njegove rjetke pjesničke vizije.

Ipak nacrt nije *absolutno* neizvediv; *relativno* pak dolazimo do onoga, nije sve za svakoga. Sve je prama saagama.

Gospoda iz Splita, ima koje doka, vode žilavu agitaciju za svoj Split. To je, da se pohvali. Nu, oni Jugoslaveni, koji njesu Splitčani, vide tu stvar drugim očima i opažaju, da Splitčani, pri svojoj agitaciji da podignu Split, neodržaše prave mjere, pače u opravdanom zanosu lokalnog rodoljubstva predjose granice mjere i zahoraviše na onu: Živi i daj žviti.

U pitanju željezničkog spoja zaleđja sa morem, oni vide samo Split. Bez obziru na troške i može li naša država odoliti sada njihovim zahtjevima, oni traže samo direktan spoj Beogradu sa Splitom, kao da je u Jadranom moru nestalo Boke kotorske, Dubrovnicka, Metkovička, Šibenika i Sušaka!

Mi pitamo za sebe i za svij: Može li Jugoslavija, može li Dalmacija dozvoliti nešto prugu, od koje bi imao koristi smo i jedini Split? Ne želimo zla Splitu, ali nemože niko od ostale Dalmacije tražiti, da želi zla sebi.

Zašto gospoda u Splitu ne uoče stvar ovako, kako smo mi i sva Dalmacija uočili. Mi dijelimo Dalmaciju u dva dijela: južni i sjeverni, i njih treba sad spojiti sa zaleđjem i radi interesa zaleđja i radi interesa njihovog, a pri tom nastojati, da država troši što moguće manje; dotično, da jednim danim troškom donese drugom i izbjie sebi što više koristi.

Južna Dalmacija je već spojena preko Sarajeva sa zaleđjem, pa je nerazumljivo i nepravedno tražiti, da se Split spoji negdje oko Mostara sa prugom, koja vodi iz Sarajeva u južnu Dalmaciju. Ovdje bi se učinilo jedan prilično veliki trošak, a napravila bi se u narodu amutnja, ničim opravdana.

Takav spoj, kad bi bio pravedan, znao bi, ako ne smrt, a ono bar teški udarac i teško oštećenje Metkovička, Dubrovnicka i Boke. Dok i ova trojica hoće da žive, ta i oni su zakonita djeca Jugoslavije.

Sjev. Dalmaciju nema pravog spoja. Njoj ga treba dati. A sjev. Dalmacija je Split i Šibenik. Naravno logičan spoj sjev. Dalmacije sa zaleđjem ide samo preko *Knina*. Ko želi dobra jednako svoj Dalmaciji i ima na umu interese države i *štednju novca*, taj mora to jasno da vidi. Iz Knina kao čvorista, idu pruge dalje: bilo na sjever, bilo na sjevero-istok ili na istok k Jajcu, a od Jajca kud hoće.

I zadovoljna sva krajina i trošak manji za Državu. Zudovoljan Šibenik, Split a dolje zadovoljni Metković, Dubrovnik i Boka. Sva ta zakonita djeca.

Uz ove postrane, da se vratimo u Splitske tri luke.

Fantazija inž. Senjanovića je velika. Njegov je nacrt za naše prilike jedan uspjeli Vernerov roman s tom razlikom da nam romani Žil Verneva matematički dokazuju obradnjavne projekte, dok nam Senjanovićev nacrt ne predložuje potrošak, name onu ogromnu svotu koju bi pozabale splitske luke, kada bi se država odlučila da pristupi njegovom ostvaranju, u još manje nam govori o rentabilitetu.

Po mjerama, što nam ih dava sam nacrt, pokušali smo da ustanovimo, koji bi se rad imao tu poduzeti i koliki bi trošak bio. Ako bude koja pogreška, neka nas se ispravi.

Po njezanim nacrtu, površina mora, koja se ima nasuti za obale u luci sjevernoj i zapadnoj, iznosila bi oko 2,340,000 m.³ Pošto bi te luke imale biti prvoga reda, onda treba da bude i primjerena dubina pri obali za velike trg. parobrode. Za parobrode od 5000 T. brutto reg. Englezi traže dubinu od 7.35 m. a za brodove od 8000 T. traže dubinu od 8.36 m.

Uzevši da Splitske obale idu postepeno nizdol od kraja u more to bi srednja dubina za nasipanje bila od 3.5 m. To bi značilo, da bi pri izgradnji reč dviju luka trebalo nasuti materijala između 7 do 8 milijuna kubnih.

Što misli inž. Senjanović, koliko bi on tražio za iskopanje i za prevoz jednog kubnog metra od iskopišta do obale?

Bili bi dovoljno 300 do 400 milijuna Kruna? A gdje je obala? Muli? A potrošilo bi se možda i više od 400 milijuna Kruna.

Odkle kamen za nasipanje u Splitu? Tapina se to nje.

Mrijan je najbliži, dakako!

Naprotiv vidimo kad bi se u Gružu potrošilo 50 milijuna Kruna a u Šibeniku drugih 50, dobili bismo dvije zgodne luke, a kad bi se još nešto potrošilo u Južnoj Splitskoj, imali bi tri luke na Jadranu prvoga reda.

Mi držimo, da bi za sada bilo dostatno da se mišlujemo za ovaj maleni korak naprijed, a ono pjesnički vani sjeverne i zapadne splitske luke ostavimo budućnosti, kada se na Mostaru otvore zlatni majdan.

Nepotizam.

Pr. Državnom odvjetništvu Zemaljskog (Zalarskog) suda u Šibeniku, ima da se imenuje državni odvjetnik sa šestim razredom čina. Nije nam poznato, koji su sudski činovnici pitali to mjesto, ili kako čujemo, bio je predloženi savjetnik Gučić. Ne znamo koje su vrline tog gospodina, ali znamo da je on bio samo tajnik na prizivnom sudu i bavio se jedino administrativnim poslovima. Nije tada vršio sudačko zvanje. Nije sastavio nijedne presude, a sigurni smo da ne samo da nije sastavio, nego nije ni vidio nijedne optužnice. Vjerujemo da neko može da bude vrijedan i bez prakse, ali je to malo teško, a opet mislimo da se na neko ojesto može da postavi jedan, ako slučajno nema drugih natjecatelja, ili ako dotični slovi kao kakav sobiti kapacitet.

Raspitivajući, obznali smo da je taj mladi gospodin zet g. Pijera Biankini, brata našeg Don ure, koji je (don Jure a ne Pijero), ovih danu lavio svoju pedesetogodišnjicu kao urednik bivšeg Narodnog lista" i za to dobio orden Sv. Save I. stepena, a prije tog ordena, nazad malo mjeseci, sila mu je podijeljena doživotna renta od 1500 dinara mjesečno, premda on ima u Zadru jednu eliku svoju palaču od koje, kako čujemo, prima nekoliko hiljada dinara na mjesec za najam, ima uđu na Hvaru, presjednik je markarnice za što prima plaću i presjednik je komisije za izmjenu ovčanica u II. i III. zoni i t. d.

Drugi zet g. P. Biankina, mladi D.r. Penović, sašnac g. Gučić, već je namješten na ministarstvu, pa rekao bi, da sad treba i ovomu dati jedno eće mjesto i bolju platu.

Mi smo mislili da će sa padom Austrije pasti onaj sistem koji je do onda vladao, ali na žalost, o ovom i još mnogim činima, vidimo ne samo a traje, nego se opetuje u još većem i jačem mlu. Izgleda naprosto da neki, koji su u ona vremena bili počeli letiti, ne mogu i ne znadu da se ad malo zaustave već kao da moraju i dalje da one omim kasom, bez obzira jeli to pravo, i koja e šteta time nanosi drugim ljudima, koji su rali i nema razloga da ih se nemilosrdno preskače ubija im se volja za rad i službu, kad to nijesu aslužili i kad im mjesto hoće da odnese neko slagji i nespremniji samo za to što je svojta nekim elikim ljudima, a bio je i danas je prijatelj onima, oji još samo oblače a ne vedre.

Pismo iz Zagreba.

11. 10. 1921.

Sve novine u ovo zadnje vrijeme pišu o nekom fantastičnom poduzeću "Omnium Serbe" akcionarskom društvu za podizanje kod nas jedne brike pušaka, pušćane municije, fabrika topova, riljerijske municije i aviona, gdje bi među glanim akcionerima bili sin g. Pašića i bivši ministar V. Janković. Kako je fantastično to samo pouzeće, tako su isto fantastične i glasine o njemu. egradska "Republika" donosi vijest, da je vlada amjernim otezanjem odbila ponudu reparacione omisije, koja nam je za ratnu otštetu htjela dodiliti jednu kompletnu njemačku tvornicu oružja. Iada je to zato učinila, da bi ponudu "Omnium erbe" bila primljena bez poteškoća. Ako to odgovara istini, onda je to skrajnje izigravanje naroga dobra. Odluka o tome se ne bi smjela doniti bez odobrenja parlamenta, a i to ne krnjeji arlamentu.

Ovdje opstoji "Savez hrvatskih učiteljskih drava," koje bi moralo po redarstvenom nalogu, a utvrdom kraljevskog namjesništva, predati u roku i 24 sata cijelu imovinu "Povjereništvu Udruženja g. učiteljstva" u Zagrebu, u ruke gosp. Škavica. Opet jedan pokušaj udruženja policijom, a ne orazumom. Neću, da o tome dulje pišem jer je S. U. O. podnio radi smetanja posjeda tužbu protiv namjesnika Jurja Demetrovića, redarstvenog vnatelja Franje Urbania "Povjereništva udruženja g. učiteljstva" i Josipa Škavica. Sud će izreći oju 12 o. mj. za koji je dan zakazana rasprava. Iome će Vam tada opširnije.

Nekidan je bio amo g. St. Protić. Tu se je stao i konferirao sa vođama stranaka "hrvatskog oka," kao i sa vidjenijim ličnostima. Njegov put imao potpuni i očekivani uspjeh. Sam sadržj tih pregovora i čitavi program tog zajedničkog

rada se za sada krije, te nije dobro poznat, ali je stalno, da je došlo do idejnog sporazuma, i da je utvrdjen program zajedničkog rada opozicije. Radikalni, a još više demokratski listovi nastoje svim silama, da oslabe dojam tog sporazuma, koji se ne dade poreći. Značajno je što kaže i sam komunistički službenog presbira ministarskog presjedništva o toj akciji: "Zagrebcani sa sve više povjerenja dočekuju g. Protića, jer su uvjereni, da se Protićev pokret naglo širi u Vojvodini i Srbiji." Za sada se još nezna, da li će "hrvatski blok" ići u parlament, ali izgleda, da će nastaviti političkom čekanja, jer glavni im je uvjet ulaska u parlament — revizija ustava. Svakako čim se parlament otvori započeti će g. Protić parlamentarnu akciju opozicije. Danas bi se imali nastaviti u Beogradu pregovori između demokrata i radikala, gdje će prvi ponovno tražiti, da se radikalni klub javno izrazi glede akcije Protićeve. Izgleda, da se ni ovaj put ne će razumjeti ništa, budući radikali smatraju još uvijek g. Protića kao podpresjednika svoje stranke.

U četvrtak (6 t. mj.) započela pred ovdjašnjim kr. sudbenim stolom glavna rasprava protiv atentatora na ministra Draškovića: Rodoljuba Čolakovića, Dimitriju Lopandića, Aliju Alijagića, Nikolu Petrovića, Stevu Ivanovića i Nebojšu Marinkovića. Poslije nego su optuženima oduzeta generalija, prešlo se na čitanje optužnice, koju su svi saslušali mirno, dapače i flegmatično. Zatim je preslušan prvi okrivljenik Rodoljub Čolaković, koji u glavnom priznaje sve, samo niječe, da je on bio inspirator atentata, kaže da je radio iz uvjerenja, smatra ovakov državni poredak purasitom, te se ne osjeća krivim. Na upit presjednika, da li je bio spremljen atentata i na kralja Aleksandra odgovara: "Karadžordjevići nisu Romanovi." Zatim se preslušalo Nebojšu Marinkovića, koji niječe uopće sve veze sa atentatom. Alija Alijagić priznaje sve, žali kao čovjek što je ubio čovjeka i oca, ali se također ne osjeća kriv, kaže, da njegova nakana nije bila ubiti; već atentatom samo upozoriti na ukidanje "Obznane." Nagovoren nije bio od nitkoga, već je radio iz vlastite inicijative. Kad mu je predočeno, da je prije drugčije govorio, kaže da je morao, budući su ga na policiji batinali. Danas se je nastavilo preslušanjem drugih okrivljenika. —

U amošnjoj vladi je došlo do krize. Demisionirao je veliki župan u Zagrebu i Požegi, a predado molbu za pensioniranje šef povjerenstva za socijalnu skrb Ancel. Poslije velikih, ali neizvršenih programa ide i on, a vlada kani da ukine uopće povjereništvo za socijalnu skrb. Kraljevski se namjesnik Demetrović zbog toga nalazi u Beogradu, kao i zbog ukinuća visoke tehničke škole u Zagrebu, koja izgleda, da se neće ukinuti.

U nedjelju su priredile stranke "hrvatskog bloka" spomen — slavu prigodom 50. godišnjice tragične smrti Eugena Kvaternika. Na spomen slavi su govorili D.r. M. Drinković, D.r. M. Košutić, i St. Radić. Svjeta je bilo dosta, koje je saslušalo govornike pljeskanjem i klicanjem: "Slava"!

Vijesti grada i okolice.

"Raskovani" prešao u ponovno otvorenu "Pučku Tiskaru". Suvlastnik tiskare g. Jere Matačić tipograf.

Svečani otvor realno-gimnazije obavio se pr. nedjelje sa govorom Ravnatelja g. prof. Ježine. Uz glazbu djacka povorka krenu k svetoj misi u stolnu crkvu.

Obznana. Usljed odpisa ministarstva za agrarnu reformu 14 t. mj. br. 2879 pozivlju se dobrovoljci, koji reflektiraju na zemlju za kolonizaciju da ne polaze od svojih domova prije no što bude svaki pojedinačno pozvat od nadležnih agrarnih organa.

Oni koji nisu do sada podnijeli molbe, neka ih pošalju poštom.

Pokrajinska Uprava:
Mellić s. r.

Odbor Udruge Maloposljednika u Dalmaciji poslao nam je upute u pogledu izjava, koje će na nadležnom mjestu vlastnici izjaviti. Mi smo to zanimanimo protumačili, ali "cauta canta." Duli smo upute iskatiti, i ko hoće da ima "crno na bijelu" neka se prijavi, dobit će uz malu naknadu troška tisku. Prijavu prima Jure Matačić tipograf.

Čudnovati glasovi nam stižu da u Pristegu ubi oružnik svog poštovodu, a u Temeome pobježe oružnik u potalijanima okupatorni kraj — Pakoštane.

Nakon četrnaestogodišnje posjeti svoj rodni kraj — Vođice Vicko Bastić učitelj u Propoklju (Stara Srbija). Učiteljeva u Rastevicu kotar Benkovca pa pošao u Ameriku. Pred rat stigao u Srbiju. Stupio odmah u vojsku i svu tugu, žalost, nevolju na uznamu preko Albanije na Krk pa dalje u Bizertu (Afriku) podjoe. Borio se na Solunskoj fronti; do-

živio oslobođenje Srbije i ujedinjenje Jugoslavije. Bio nam živ i zdrav!

Objava delegacije Ministarstva financije u Splitu br. 20478, počamsi I tek.

1) Sva poduzeća obvezana na javno polaganje računata i sve protokolirane firme dužne su, da vode knjigu obavljenog prometa.

2) Sve slobodne profesije mali trgovci, zanatlije, obrtnici odnosno sva lica koja nijesu protokolirane firme dužni su, da vode knjigu obavljenog prometa.

Sva takva poduzeća dužna su da vode knjigu obavljenog prometa i pored nje, tačnu evidenciju prodatih količina koju dnevno zaključuju po prodanoj ceni i tako dobivene sume unose u odnosne rubrike "Knjige obavljenog prometa".

Formulari knjige obavljenog prometa, te formulari prijave mogu se dobiti kod poreskih ureda i općina uz cijenu od 4 krune svaki formular.

Jadi seljana Banjevaca. Ivana Janjića preporkom karabinjera postavila talijanska okupatorna vlast za glavare mješta, a skinula domaćeg vjernog sina Matu Bakovića. I naše vlasti još Janjića trpe glavarem. U državi smo SHS!

Novopečeni radikal upravitelj kr. poglavarstva na Benkovcu Davčević. Da se uzdrži na jaslam, jer premješten: iz demokracije uskočio u srpsku radikaliju, i sad ga s stolice ni Bog ne makne. Znao Dr. U. Desnica svojoj stranci pribavljati roblja, imenovanjem Jurkovića — rođenog benkovačana — poglavarom u Benkovcu. Ali Davčević svojim uskoštvlom osujetio i ostao na koritu.

Alaj smo silušni. Mizerija. Kakvo Albansko, Balkansko, Talijansko, Evropsko pitunje! Pobile se zebe o prenos pepela, inače zaslužnog i nikad neprežaljenog rodoljuba Franje Supila. Ljudi ko njegove mučeničke, svete ostanke prenjeo da preneto, samo nek budu u i na rodjenoj grudi.

Natječaj štamparija zaklade Dr. Dimitrovića mogu uživati samo djaci srbi bez obzira na vjeroispovijest iz Dalmacije i Sarajeva.

Bogataši, imate li stida. Ovako "Novi List" u broju 8 tek. — Ministar presjednik Pašić vlastnik 67 kuća na glavnijim čeošima Beogradskih ulica upisao 15 petnaest hiljada dinara u državni investicioni zajam 7%.

Pošta.

g. Sudje — Wien — Druže tamnovanja; sumpalnice Austrijskog robovanja, veseli nas da si namješćen kod "Jadranske."

Drugu internacije Mittergrabern — Dubrovnik: Marun opć. uprav. Skradin: Dragišić bankovni činovnik Skradin; Milin i Baljaks na domaćoj grudi, Šibeniku; svi živi i zdravi. Veseli nas, da si se oženio, a još više da imaš sina. Bog vas svi troje pozivio. Pozdrav i starcu Risti. Zdravo!

Braći taocima na znanje — Umro nam drug Laptalo Kristo. Dneva 3 tek. bio mu u Dubrovniku sjajan sprovod. Vječni mu pokoj.

g. L. R. rođ. A. — Vođice. Pametno si učinila. Uskratili ti dohodak a ti burumtiju Povj. Agr. Ref.: "ovlako da znate; inače zamjerno: da nadležne vlasti poštuju boljševizmu okrastr najbolje (najvjernije Ur.) svoje državljane. Kako država sije onako će i želi."

g. Kordić Stipe — mješto. Vidio si i sam da si sa sestrom u imeniku talijanske autovaranije: "Kako su Talijani fabrikovali "Talijane" zabilježeni Cordich Stefano, Tomasina. Kažeš da si Hrvat i kao takav uvijek se isticao. Ne zannjeri, ali to mi nismo osporovali.

Poštarski Ur. — Skradin, Za Roški — slap pokoli pošta svakog utorka, četvrtka, subote. Pa kako to, da naši predbrojnici List primaju nakon 20 dana?

g. Giacinto Matiazzi. Odnosno viesti u br. 6 našega Lista, na vašu želju razpisatimo se, i mnogi nam reče, da u njihovim pamet nieste bili talijanski ardit, niti da ste pitali službu u vojsci države S. H. S.; međuto dobisimo i ovo pismo: "Molimo propitajte se kod gg. Beroša i Silobrića, što za njihovim bancina ima da traži spicijer Giacinto Matiazzi, koji je za vrijeme talijanske okupacije služio u Dulibicevoj kući na Gorici?" — Da ne dangubimo, budite toliko dobri, razpitajte se vi, pa nam pismeno javite, e da se ne gubimo u čukule. Vrieme je novac.

I tebi brate — Split da se zna iznašamo: "Evela li na junačkom držanju i što nisi nikada, pak ni sada pogodiova niskom instinktu masa. — Pravo, popu pop, a bobu bob!"

Moje je mnjenje, da bi ti mogao postati tome uporištem potlačenih, jer se je tvoj duh uvijek bunio na nepravdu, pa dolazila odkuda bila, da bila."

JAVNA ZAHVALA

U teškoj nesreći, koja nas je zadesila smrću našeg milog i neprežaljenog oca

Ante Aduma pok. Mate pom. kapetana

ovim putem izjavljujemo duboku zahvalnost liječniku D. A. Matkoviću, koji se je svojski za zdravlje njegovo zauzimao, župniku Don J. Aniću, koji mu je u zadnjim časovima duševnu utjehu pružio; zatim općinskim upraviteljima Zlarina i Šibenika, mnogo poštovanim Don A. Šare i Don J. Blažiću, prof. S Javoru i popu K. Krstanoviću, te prijateljima i znancima, koji tielo milog nam pokojnika do vječne kuće ispratiliše, kao i svima koji učestvovali su u našoj žalosti i nastojali da nam ublaže tešku bol nad gubitkom nezaboravnog roditelja.

Zlarin, 12. Oktobra 1921.

Obitelj pok. Ante Aduma.

Pred farmacijom Corubora, postavi na broj žandar Mate Simundži, a u za nj sin mi Domenik. Bacili se „coni“ i sreća posluži mome sinu. I svi prisutni utvrdili, da zgoditak patri mog Domenika, samo što žandar Simundži prisvajao sebi, pa mi napao tvorno sina šakom za vrat i za uho, sin mi se sklonu u dućan, a za njim pomenuti žandar: da ga se ne će ostaviti, dok mu kožu s glave ne sadre. Skradin, 5 listopada 1921.

Marija ud. Scott.

Mali oglasnik.

(Do 20 riječi 5 din. Svaki pet daljnjih riječi 1 dinar.)

Stan sa jednom sobom i kuhinjom, traži se namah. Pismene ponude na upravu lista pod „Bez stana br. 101“

Služkinju vjernu i odanu traži bolja situirana obitelj. Rola se pere izvan kuće. Propitati se pod šifrom „K P. br. 102“

Kredenca na prodaju. Umjerena cijena. „Broj 103.“

Drva Kupio bi barku sahih deva srednje debljine. Ponude upraviti pod „Saha drva br. 101“

Bajame na prodaju 20 Kg. „Obratiti se pod Bajame. Br. 105.“

Oglasni, za „Mali Oglasnik“ prima Pučka Tiskara svaki dan do sriede na večer.

Sve se pismene ponude šalju na upravu lista „Raskovani“

SINGER

ŠIVAČIH STROJEVA ŠIVAČIH IGALA
NAKNAJNIH DJELOVA

MAŠINSKOG UZJA

PRODAJE UZ GOTOV NOVAC

— I OBROČNU OTPLATU —

NA SVAKOJ JE MAŠINI NAZNAČENA

CIJENA USTANOVLJENA ZA CIJELU

JUGOSLAVIJU

SKLADIŠTE — ŠIBENIK

GLAVNA ULICA

ZASTUPNIK

ANTE FRUŠ

Priobćeno.

Gosp. Kr. Kotarskom Poglavaru — Šibenik.

Dalje Vas ne znam. Zaštiti te biednu ulovicu i njezinu djecu. 30/9 došao je Bosnaac igrom 39.

.) Za članke pod ovim naslovim Uredništvo neodgovara

Slavenska Banka d. d. Zagreb

prije

Narodna Banka d. d.

Podružnica ŠIBENIK - Centrala ZAGREB, Iljica br. 7.

Uplaćena glavnica K 100,000.000

Pričuva K 30,000.000

Ulošci preko K 250,000.000

PODRUŽNICE: Beograd, Brod n S, Dubrovnik, Osijek, Sombor, Sušak, Šabac, Vršac.

Ispostava: MONOŠTOR

AFILIACIJE: Jugoslavenska industrijska banka, Split. Bankhaus Milan Robert Aleksander, Wien I., Augustinerstrasse 8. Balkan-Bank R. T., Budimpešta.

AGENCIJA: Buenos Aires, Rosario de Sta Fé (Argentina).

ZASTUPSTVA: Lima (Peru), La Paz, Oruro (Bolivia), Antofagasta, Valparaiso, Punta Arenas, Santiago (Chile); Rio de Janeiro (Brazilija), Montevideo (Uruguay).

Prima uloške

na knjižice i tekući račun uz najpovoljnije uvjete, te obavlja sve bankovne transakcije najkulantnije.

Prima terminirane uloške - (Term-Deposits)

— te ih ukamaćuje na 18 mjeseci sa 5 1/2% na 24 mjeseci sa 6% —

Obavlja sve bankarske poslove najkulantnije.

**- KNJIŽARA I PAPIRNICI -
FILIP BABIĆ
ŠIBENIK**

Potpuno skladište knjiga na našem i stranim jezicima.

Tvorničko skladište papira uz najjeftinije cijene.

Sav pribor za urede, općine i škole.

Skladište školskih knjiga. i Kr. Zemaljske Naklade u Zagrebu.

Prima predplate na STRUČNE I PERIODIČNE ČASOPISE svakog jezika i struke.

MUZIKALIJE SVAKE VRSTI.

Zahtijevajte cjenike papira i popis knjiga - Cjenik za urede.

Ante Sladoljev - Vodice

|| Ima za prodaju navrnutih loza ||
|| :: Aramo i Riparija rupestris. :: ||

Juričev i Kesić - Bakar

Veletrgovina dalmat. vina
- samo na veliko -

Pučka Tiskara u Šibeniku

knjižovna djela, tiskanica za sudske, općinske i župne urede, trgov. listovnih papira, računa i omota, osmrtnica kao i posjetnica, zaručnih i vjenčanih objava itd. Naruče se primaju kod g. A. Ungaro, u širokoj ulici br. 172. — — — Izradba brza i solidna

ponovno se je otvorila i prima na izradbu u ćirilici i latinici sv. zasijecajuće radnje, kao: razn. papira, računa i omota, osmrtnica

s umjerenim cijenam